ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Այսր, հինգշաբթի օր, հրատարակում ենք «Մշակի» վերջին համարը Զատկի տոներից առաջ. հետևյալ համարը կը հրատարակենք հինգշաբթի օր, ապրիլի 24-ին։

—

„Кавказъ“ լրագիրը հաղորդում է, որ գեներալ Սկոբելև հասավ Թիֆլիս։

—

Կիրակի, ապրիլի 13-ին, Թիֆլիսի վանքի մայր եկեղեցու գաթեում կատարվեցավ Թեմական առաջնորդ Գարեգին արքեպիսկոպոս Այվազովսկու, Քաղաքի հանդիսաց, Տեղական վարչության ներկայացուցիչները, քաղաքիս բոլոր հայոց դպրոցների աշակերտները և ահագին բազմություն ներկայ էին հանդիսին։ Վրաստանի էկզարքոս, առուստաւան, կաշ օլիկ և մինչև անգամ մահմեդական հոգևոր անձինք բոլոր ներկայությամբ պատվեցին հանդեսին։

—

Ներսիսեան հայոց Ազգային-Հոգևոր դպրոցի հոգաբարձությունը կարգադրել է կատարել հոգեհանգիստ ապրիլ ամսոյս 27-ին, նոր կիրակի (Կարմիր հազարեկ) օրը, Յովսէփ Էմինեանցի գերեզմանի վրա վանքի եկեղեցու գաթեում, պատարագից յետոյ։ Լուսավորչական Ամենայնի Կաթողիկոսը նուիրել է Ներսիսեան դպրոցին մի նշանաւոր գոհար։

—

Ստացանք յոգուտ Թիւրքաց Հայաստանի սովամահներ 60 ռուբլի նուէր Թիֆլիսաբնակ տիկին Նատալիա Ստեփանեան Ղարաշեանի կողմից հանեալ նամակով. «Տեղական սովորության համեմատ պարտաւոր լինելով իմ հանգուցեալ ամուսնի Գէորգ Ղարաշեանի հոգեհանգստին մեր բարեկամներին իւրաքանչ (նվագք) բաժանել, աւելի լաւ համարեցի այդ իւրաքանչի ծախսով օգնել վանի մեր սովամահ եղբայրներին։ Վասն որոյ խնդրեմ ընդունելդ իմ կամաւոր նուէրս 60 ռ. յոգուտ սովամահների և հասցրէք ուր հարկն է։»

—

Ստացանք ԵՐԵՎԱՆԻՑ գաւառական զանձապետ պ. Արտէմ Վարշամանցից 10 ռուբլի յոգուտ Վանի սովալուներին։

—

ՐՕՍՏՈՎ (Դոնի վրա) քաղաքից մեզ գրում են։ «Լիսաբերի հայերը, որոնց թիւը 400 տուն են, ոչ եկեղեցի և ոչ դպրոց ունեն և ստիպված են Նորնախիջևան գնալ աղօթելու համար, նոյնպես այնտեղի դպրոցներ են օգտվում իրանց զաւակներին։ Բուսաստի մէջ կան հայեր, որոնք երեսուն տարի հայոց եկեղեցի չը տեսան, մինչև չունենալով հեռանալ քաղաքից»։

—

Շնորհակալությամբ ստացանք Թիֆլիսում հրատարակված հետևեալ նոր գրքոյկը. «Ծաէլը», կամ վեհեցեկի մարդ Վիլիամ Շեկսպիրի ողբերգությունն, թարգմանությունն Ստեփան Սալիմանեանցի։ Ողբերգության հետ միասին հրատարակված է և Շեկսպիրի կենսագրությունը։ Գրքի գինը 60 կոպեկ է։ Ցրված է Ց. Մարտիրոսեանի տպարանում։

—

Շնորհակալությամբ ստացանք Շուշու մէջ տպված Ջն Վիլիամ Դրէյպերի «Պատմություն մտաւոր զարգացման Եւրոպայոյ» գրքի հայերէն թարգմանությունը։ Թարգմանողը Արիստակէս Վ. Սեդրակեանն է։ Ցրված է Մելիքյան Մատեսի Յակոբեանցի տպարանում։

—

Շնորհակալությամբ ստացանք Կ. Պոլսի մէջ տպված «Հայկական բառարանություն գիրքը, հանգանակությունն Եղբայր Ն. Բիւրատեանցու։ Տպագրությունն Գ. Գիրիգեանի։

—

Գ. Մելիքյանի խնդրում է մեզ յայտնել հետևյալը. «Իմ պատկերահանդեսը, որտեղ կան հին և նոր արհեստագէտների հեղինակությունները, բաց կը մնա ապրիլի 21-ից մինչև մայիսի 21-ը, ամեն օր առաւօտեան 9 ժամից մինչև երեկոյեան 6½ ժամը։ Պատկերահանդէսի մէջ կան յատ նոր պատկերներ հետևեալ հեղինակներից։ Այվազովսկու, Բրեյովի, Բագոլյուբովի, Միկեշինի, Բայկովի, Լագորիսի և այլ նշանաւոր հեղինակների հին ինքնուրոյն նկարներ։ Մուտքի վարձը առհասարակ 20 կ. կը լինի, իսկ չորեքշաբթի և ուրբաթ օրերը մուտքի վարձը 50 կ. կը լինի։ Պատկերահանդեսից ստացված բոլոր եկամուտը նշանակված է յոգուտ Վանի սովամահների»։

—

Ընթերցողը գիտէ որ երկու ամսվա ընթացքում, փետրվարի սկզբից մինչև ապրիլի սկզբը մենք ուղարկեցինք սովելոց խնամող Կ. Պոլսի մասնաժողովին 22,000 ռուբլ։ Այս օրերս նոր ստացանք միւսը մասնաժողովից որ այդ գումարից 16 հազարը ստացված է Կ. Պոլսում։ Մենք հեռագրով ենք փոխադրում փողերը, բայց մասնաժողովը ստացման մասին նամակով է պատասխանում Երևի մնացած 6 հազար ռուբլ այժմ ստացված է արդէն։

—

Կ. Պոլսի մասնաժողովից ստացած և «Մշակի» ներկայ համարում տպված տեղեկությունների մէջ ընթերցողի ուշադրությունը դարձնում զլխաւորապէս Աշակերտի հեռագիրների վրա։ Մինչէ այդ հեռագիրները կարդալուց յետոյ էլ Լիմիածինը կը պահի իր մոտ յոգուտ Աշակերտացիների հաւաքած 17 հազար ռուբլ գումարը։

—

Ներկայ համարում ընթերցողը կը կարդայ Ախալցխայից ստացած Հայ-Կաթոլիկ ստորագրությամբ մի նամակ։ Ամոթ մեզ, հայ-լուսաւորչականներս, որ մենք դարձեալ չարունակում ենք հալածել մեր կաթոլիկ և բողոքական եղբայրներին։ Մինչէ մենք դեռ մինչև դարերում ենք ապրում և ուզում և ինչներորդ դարի լուսաւորագին ոչինչ կրթողական ներգործություն չէ ունեցել մեզ վրա։

—

«Մշակի» խմբագիր Գրիգոր Արծրունի, եթէ մի առանձին զրաւումը չարգելի նրան, դիտաւորություն ունի պատասել այս տող օրերին մի հրապարակական զասախոսություն հայերէն լեզուով «Ազգի մասին»։ Եթէ այդ դիտաւորությունը կատարվի, զասախոսությունը կը կարդացվի տոներից յետոյ, յոգուտ Թիւրքաց Հայաստանի սովամահների։

—

Ստացանք յոգուտ Վանի սովամահների 2 ռ. Թիֆլիսաբնակ Աւետիք Վարդապետանից։

—

Թիֆլիսաբնակ Նիկոդոսյա Մկրտչ-Հովհաննիսյանի ձեռքով ստացանք 2 ռ. 40 կ. յոգուտ Թիւրքաց Հայաստանի սովամահների որ նուիրել են հետեւեալ անձինք. Գանձուկեցեանց 1 ռ., Անանեանց 1 ռ., Ա. Իւզբաշեանց 40 կ.։ Ընդամենը 2 ռ. 40 կ.։

—

Խմբագրությունը ստացաւ Թիֆլիսաբնակ պ. Գրիգոր Բէյժանեանցից 2 ռուբլ յոգուտ Թիւրքաց Հայաստանի սովելոց։

—

„Кавказъ“ լրագրում կարդում ենք, որ Նորին Բարձրությունն Կովկասեան փոխարքայից Պետերբուրգ ներկայացրած առաջարկությունը թույլ տալ և Անդրկովկասում պատաւոր հաշտարար դատաւորներ ընտրել, հաստատվեցաւ Պետերբուրգից։

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՆԳԼԻԱ

Լրագիրների մէջ հետևեալ տեղեկությունները ենք կարդում անգլիական նոր պարլամենտի անդամների ընտրությունների մասին։

Զորեքշաբթի, ապրիլի 14-ին վերջանում են անգլիական պարլամենտի անդամների ընտրությունները։ Ազատամիտները կատարելապէս յաղթեցին և այժմ 100 ձայների զուտ մեծամասնություն ունեն։ Լօնդոնի մասնավոր դարձեալ ընտրությունների մասին գրել և այժմ իր զլխաւոր առաջնորդող յոդուածները նուիրում է ապագայ մինիստրության կազմակերպությանը։

Անգլիական բազմաթիւ լրագիրների կարծիքով, անկարելի է ենթադրել, որ նոր մինիստրությունը Դլադստոն չը մասնակցի։ Շատ արտիւններից երևաց, որ ազատամտները իրանց յաղթությամբ պարտական են Դլադստոնին և այն եռանդին, որով նա առաջնորդում էր ընտրողական կռիւներին։ Թէ ազատամիտ և թէ պահպանողական լրագիրները խոստովանվում են, որ առանց Դլադստոնի մասնակցության, այժմ ոչ մի մինիստրություն հաստատ չէ կարող լինել։ Դժուարը միայն այն է, թէ ինչպիսի դեր պէտք է տալ Դլադստոնին նոր մինիստրության մէջ։

Գործի այդ կողմը քննելով «Economist» լրագիրը ազատամիտ մինիստրության անձնական կազմակերպության ամբողջ մի նախագիծ է առաջարկում։ Այդ նախագիծը հետևեալն է. Դլադստոն առաջին մինիստր, Գրենվիլ արտաքին գործերի, կոմս Դերբի ներքին գործերի, բացի այդ լրագրի կարծիքով զանձարանի կանցլերի պաշտօնը նոյնպէս պէտք է Դլադստոնին յանձնել։ Անգլիայում առհասարակ ընդունված չէ, որ առաջին մինիստրը լինի նոյնպէս և զանձարանի կանցլեր, բայց այդպիսի օրինակներ եղել են։

Պէտք է խոստովանել, որ ազատամիտների համար շատ լաւ կը լինէր, եթէ Դլադստոն համաձայներ կատարել երկրի ֆինանսները։ Անգլիական ժողովուրդը այնքան հաւատում է այդ երևելի ֆինանսիստի ֆինանսական ընդունակությունների, որ երբ լսեր տարածվեց, թէ Դլադստոն պէտք է կատարէ անգլիական զանձարանը, Լօնդոնի բորսայի վրա անգլիական արժէքդիների գները բարձրացան։ Անգլիացիների կարծիքով միայն նա կարող է բարեյուսել պահպանողականներից վատացրած անգլիական ֆինանսների դրությունը։ Եթէ «Economiste» լրագրի առաջարկած նախագծի համեմատ մինիստրություն կազմվեցաւ, մի երկու կամ երեք տարիներից յետոյ պահպանողականներից թողած 8,000,000 ֆունտ ստերլինգ դեֆիցիտի հետքը անգամ չի մընայ։

Լօնդոնում ամենքը համոզված են, որ թագուհին Դլադստոնին չի յանձնի մինիստրության կազմելը, այլ կը հրաւիրի կոմս Գրենվիլին կամ Հարտինգտոնին։ Հրաւիրվածը կարող է հրաժարվել և Դլադստոնի վրա մնանացոյց լինել, բայց կասկածելի է, արդեօք կը հետեւի թագուհին այդպիսի ցուցմունքին թէ ոչ, որովհետև թագուհու յայտնի անձնական հակակրությունը դէպի Դլադստոնը վերջին տարիների ընթացքում Բիկենսֆիլդի ազդեցության տակ աւելի էլ սաստկացել է։

Հետագիրը հաղորդեց, որ մինիստրության կազմելը Հարտինգտոնին յանձնվեցաւ։

ՖՐԱՆՍԻԱ

Փարիզի 18-ը ընտրական շրջանի պատգամաւոր Կլեմանսոն նորերումս իր ընտրողների առաջ Ֆերնանդօլ ցիրկի մէջ մի ճառ կարդաց, որից քաղուածքներ տպված են լրագիրների մէջ։ Իրրև արմատական կուսակցության առաջնորդ, իբրև ազգային ժողովի արմատական բաժնի ներկայացուցիչ, նա իր ճառով նկարագրեց արմատական կուսակցության ամբողջ նախագիծը։ Ցիշեցնելով Գամբետայի խօսքերը. «ամեն բանի մէջ մինչև վերջը պէտք է գնալ», Կլեմանսո աշխատում էր ապացուցանել, որ կառավարությունը միշտ կէս ճանապարհի վրա է կանգնում։ Դեռ 1877 թուականին առաջարկվեցաւ քաղաքային վերանորոգությունների նախագիծը, բայց մինչև այժմ նրա քննությունը չեն սկսել։ Մամուլի ազատության օրէնքը դեռ ևս չէ մշակված, այլ օրէնքի տեղ միայն Համբերություն կայ։ Ժողովների հաւաքվելու և ընկերությունների ազատության օրէնքները դեռ ևս յետաձգվում են և առժամանակ կառավարությունը փակում է կլուբներ և կարգադրում է, որ հասարակական կարգապահության դէմ ճառեր չարտասանվեն։ Ազգային ժողովների մեծամասնությունը մինչև այժմ չը կարողացաւ համաձայնվել կառավարության հետ դատաւորների անփոփոխության օրէնքը վերացնելու վերաբերությամբ։ Ժողովրդական լուսաւորության համար մի բան արված է, բայց ինչ կը նշանակի 3 միլիարդի բիւջէնս ունենալ, իսկ ուսուցիչների վրա միայն 50 միլիոնից քիչ աւելի ծախսել։ Ժողովրդական լուսաւորության մինիստրը պարտադիր և ձրի ուսման նախագիծ առաջարկեց, բայց այդ նախագծի մէջ չէ ասված, թէ ուսումը աշխարհային կը լինի։ Եւ որովհետև կրօնական կրթությունը պարտադիր է ուսուցիչների մէջ, ուրեմն աշխարհային կրթությունն էլ պարտադիր չը դարձնելը կը նշանակի բռնաբարել խղճի ազատությունը։ Ֆերրիի օրէնքի 7-դ յօդուածի, կառավարության հրամանների և եզրափակիչներին արտաքսելու մասին Կլեմանսո ասաց, որ այդ կարգադրությունները անօգուտ և վտանգաւոր են։ Կղերական հարցը վճռելու համար միայն մի միջոց կայ, այն է բաժանել եկեղեցին պետությունից և ընկերություններին ազատություն տալ։ Կառավարությունը հոգևորականության մէջ զանազանում է մի քանի տարբեր, որոնք չեն կարող համաձայնվել պետական կարգի սկզբունքների հետ, այն տարբերից, որոնք կարող են համաձայնվել։ Բայց հոգևորականությունը չէ կամենում ճանաչել այդ զանազանությունը. հոգևորականությունը, ինչպէս մի մարդ, ինչպէս մի անհատ, պաշտպանում է միարանություններին։ Մինիստրը հաստատում է, որ կրօնական միարանությունները կառավարությունից ճանաչված եկեղեցուց օտար հիմնարկություններ են։ Կլեմանսոյի կարծիքով, դրա մասին կարող են դատել միայն պապը և հոգևորականությունը։ Քննելով այն պատճառները, որոնք արգելում են հանրապետության զարգացմանը, Կլեմանսո ասում է, որ անտարբերությունը արգելում է գործել պատգամաւորների ժողովին։ Ճառի շարունակության մէջ ասված է, որ կոմունային մասնակցողները պէտք է կատարեալ ներում ստանան։

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Գ. Ալէքսանդր Միրզոյեվ խնդրում է մեզ յայտնել որ նրան հեռագրով թույլ է տուած իր գեղարուեստական հանդիսի համար, յոգուտ Վանի հայ սովելոց, վերցնել պալատից, Նորին Կայսերական Բարձրության փոխարքայի սեփական սենեակներից զանազան պատկերներ, նկարներ, բոյսեր և ծաղիկներ։

Խմբագիր—հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Продается двухъ-этажный домъ на Абасъ-Абатской площади. Объ условіяхъ узнать въ типографіи Меликова, Сололакская улица, № 12.

Նախվում է երկու յարկանի մի տուն Աբաս-Աբատեան հրապարակի վրա։ Պայմանների մասին հարցնել Մելիքովի տպարանում, Սալալակսայա փողոց, № 12.

1—3